Development Strategies in Medical Education

Autumn 2023. Vol 10. Issue 3

Research Paper

The Satisfaction of Students with Educational Processes and Services at Saveh University of Medical Sciences

*Edris Hoseinzadeh[1], Mokhtar Mahdavi[1], Melika Memari[1], Mahdi Safari[2]

1. Department of Environmental Health Engineering, Saveh University of Medical Sciences, Saveh, Iran.
2. Department of Biostatistics, Faculty of health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

Use your device to scan and read the article online

Citation Hoseinzadeh E, Mahdavi M, Memari M, Safari M. [The Satisfaction of Students with Educational Processes and Services at Saveh University of Medical Sciences (Persian)]. Development Strategies in Medical Education. 2023; 10(3):248-265. https://doi.org/10.32598/DSME.10.3.569.1

https://doi.org/10.32598/DSME.10.3.569.1

Article Info:
Received: 23 May 2023
Accepted: 14 Jun 2023
Available Online: 01 Oct 2023

Key words:
Student, Individual Satisfaction, Educational services

ABSTRACT

Background The mission of universities is to respond to the needs and expectations of the society and their students. This study aimed to assess the level of satisfaction with educational and research processes in students of Saveh University of Medical Sciences (SUMS).

Methods This descriptive-analytical study with cross-sectional design was conducted on 80 SUMS students in the academic year 2022-2023. A researcher-made questionnaire with 71 items and 9 domains was used to measure student satisfaction with various aspects of educational services. Obtained data were analyzed in SPSS v.22 software using descriptive statistics (mean, standard deviation, frequency, percentage), Mann-Whitney U test and Kruskal-Wallis test. The significant level was set at 0.05 for all tests.

Results The mean age of the students was 21.28±3.12 years. Among participants, 64% (n=73) were female. The duration of study at the university for 34.2% of the studied students was less than one year; for 28.1%, 1-3 years, and for the rest was more than 3 years (37.7%). Overall satisfaction with educational processes in all areas was at a high level, except for "practical and experimental courses", "student evaluation", and "research workshops". The Mann-Whitney U test results showed a significant difference in the level of satisfaction with the services provided by the Office of Academic Affairs process based on gender (P=0.038). The Kruskal-Wallis test results showed a significant difference in the level of satisfaction with "counseling and guidance of advisors" (P=0.04), "student evaluation" (P=0.009), "library" (P=0.001), and "internship and apprenticeship" (P=0.003) based on the fields of study.

Conclusion The "student evaluation", "practical and experimental courses", "internship and apprenticeship" and "research workshops" at SUMS need to be improved.

* *Corresponding Author:*
Edris Hoseinzadeh, PhD.
Address: Department of Environmental Health Engineering, Saveh university of Medical Sciences, Saveh, Iran.
Tel: +98 (935) 8840365
E-mail: e.hoseinzadeh@savehums.ac.ir

Copyright © 2024 The Author(s);
This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC-By-NC: https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.en), which permits use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

Extended Abstract

Introduction

The mission of universities is to respond to the needs and expectations of the society and their students. Determining the student satisfaction is the most important indicator of quality in universities. Given the importance of understanding student satisfaction in higher education institutions, and the necessity for universities to continuously measure student satisfaction in order to achieve higher quality, this study aimed to assess the level of satisfaction with educational and research processes (such as teaching quality, counseling and guidance of advisors, services of the Office of Academic Affairs, internships, practical and experimental courses, etc.) in students of Saveh University of Medical Sciences (SUMS). We also aimed to identify the factors influencing student satisfaction.

Methods

This is a descriptive-analytical study with cross-sectional design that was conducted at SUMS in the academic year 2022-2023. The study population consists of all students in various fields of study (Environmental Health, Occupational Health, Emergency Medical Services, Health Information Technology, Public Health, Nursing, Anesthesia, Operating Room, and Midwifery) at SUMS who had completed at least one semester. A stratified random sampling method was applied to select samples, proportional to the number of students in each department. The required sample size was calculated to be 85. A researcher-made questionnaire with 71 items measuring various aspects of educational services was used to measure student satisfaction. Obtained data were analyzed in SPSS software, version 22 using Mann-Whitney U test and Kruskal-Wallis test. The significant level was set at 0.05 for all tests.

Results

The mean age of the students was 21.28 ± 3.12 years. Among participants, 64% (n=73) were female. The duration of study at the university for 34.2% of the studied students was less than one year; for 28.1%, 1-3 years, and for the rest was more than 3 years (37.7%). Overall satisfaction with educational processes in all areas was at a high level, except for "practical and experimental courses", "student evaluation", and "research workshops". The Mann-Whitney U test results showed a significant difference in the level of satisfaction with the services provided by the Office of Academic Affairs process based on gender (P=0.038). The Kruskal-Wallis test results showed a significant difference in the level of satisfaction with "counseling and guidance of advisors" (P=0.04), "student evaluation" (P=0.009), "library" (P=0.001), and "internship and apprenticeship" (P=0.003) based on the fields of study.

Conclusion

The overall satisfaction of students with the existing educational services and processes at SUMS is at a good level. Factors such as the field of study, duration of the study in the university can affect student satisfaction with educational programs and processes. Educational planners should pay attention to these factors. Measuring satisfaction levels alongside any necessary modifications to educational programs and processes can help the SUMS achieve a better understanding of the quality of their services. The "practical and experimental courses", "internship and apprenticeship" and "research workshops" at SUMS need to be improved.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

Ethical issues have been completely observed by the authors. The Ethics code of this study was IR.SAVEHUMS.REC.1398.012.

Funding

The authors gratefully acknowledge the Research Council of Saveh University of Medical, Saveh, Iran for partial financial support.

Authors' contributions

Writing – review & editing, Writing – original draft, Project administration, Methodology, Data curation, Conceptualization: Edris Hoseinzadeh; Writing – original draft, Validation, Data curation: Mokhtar Mahdavi; Methodology, Data curation: Melika Memari and Mahdi Safari.

Conflicts of interest

The authors declare that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

Acknowledgements

The authors gratefully acknowledge the Research Council of Saveh University of Medical, Saveh, Iran for partial financial support.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

مقاله پژوهشی

سطح رضایتمندی دانشجویان دانشگاه علوم‌پزشکی از برنامه‌ها و فرایندهای آموزشی: مطالعه موردی دانشکده علوم‌پزشکی ساوه

*ادریس حسین‌زاده[۱]، مختار مهدوی[۱]، ملیکا معماری[۱]، مهدی صفری[۲]

۱. گروه مهندسی بهداشت محیط، دانشکده علوم‌پزشکی ساوه، ساوه، ایران.

۲. گروه آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم‌پزشکی تهران، تهران، ایران.

Use your device to scan and read the article online

Citation Hoseinzadeh E, Mahdavi M, Memari M, Safari M. [The Satisfaction of Students with Educational Processes and Services at Saveh University of Medical Sciences (Persian)].. Development Strategies in Medical Education. 2023; 10(3):248-265. https://doi.org/10.32598/DSME.10.3.569.1

https://doi.org/10.32598/DSME.10.3.569.1

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۰۲ خرداد ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۲۴ خرداد ۱۴۰۲

تاریخ انتشار: ۰۹ مهر ۱۴۰۲

چکیده

مقدمه رسالت و مأموریت دانشگاه‌ها پاسخ به نیازها، انتظارات و خواسته‌های ذی‌نفعان کلیدی آن و خصوصاً دانشجویان است. تعیین سطح رضایتمندی دانشجویان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین شاخص‌های دستیابی به کیفیت مطلوب در نظر گرفته می‌شود. این مطالعه به‌منظور بررسی رضایتمندی دانشجویان از برنامه‌ها و فرایندهای آموزشی و پژوهشی در دانشکده علوم‌پزشکی ساوه انجام شد.

روش‌ها این مطالعه توصیفی‌مقطعی در سال ۱۴۰۱ روی دانشجویان رشته‌های مختلف با روش تصادفی طبقه‌ای انجام شد. برای سنجش میزان رضایتمندی از پرسش‌نامه استانداردشده توسط سایر محققین شامل ۷۱ سؤال از جنبه‌های مختلف خدمات آموزشی که دارای ۹ زیرحیطه است استفاده شد. تجزیه‌وتحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ و با استفاده از شاخص‌های مناسب آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، فراوانی و درصد فراوانی) و شاخص‌های آمار استنباطی (آزمون من‌ویتنی و کروسکال والیس) انجام شد. در همه آزمون‌ها سطح معناداری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها میانگین سنی دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه ۳/۱۲±۲۱/۲۸ سال است. همچنین ازنظر جنسیت۶۴ درصد (۷۳ نفر) دانشجویان موردمطالعه را دختران تشکیل داده‌اند. مدت‌زمان حضور در دانشگاه برای ۳۴/۲ درصد دانشجویان موردبررسی کمتر از ۱ سال، ۲۸/۱ درصد بین ۱ تا ۳ سال و بقیه بیش از ۳ سال بوده است (۳۷/۷ درصد). براساس نمره کسب‌شده، رضایتمندی کلی از فرایندهای آموزشی در تمام حیطه‌ها به‌جز «رضایت از ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاهی» و «کارگاه‌های روش تحقیق» در سطح «خوب» بوده است و ازنظر آماری فقط برای میزان رضایتمندی از فعالیت‌های اداره آموزش براساس جنسیت دارای تفاوت معنی‌دار بوده است (آزمون من‌ویتنی و P=۰/۰۳۸). براساس مقطع تحصیلی، رضایتمندی از «کارآموزی و کارورزی» و «کارگاه‌های روش تحقیق»، تفاوت معنی‌داری داشته است (آزمون من‌ویتنی و به ترتیب P=۰/۰۰۹ و P=۰/۰۰۶). نتایج آزمون کروسکال والیس و برحسب رشته تحصیلی نشان داد بین نمره رضایتمندی از حیطه‌های «مشاوره و راهنمایی اساتید»، «ارزشیابی دانشجو»، «کتابخانه» و «کارآموزی و کارورزی» اختلاف معنی‌داری وجود دارد (به ترتیب P= ۰/۰۴، P=۰/۰۰۹، P=۰/۰۰۱ و P=۰/۰۰۳).

نتیجه‌گیری نتایج نشان داد حیطه‌های «ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه»، «کارآموزی و کارورزی»، «کارگاه‌های روش تحقیق» از جمله حیطه‌هایی بودند که برای جلب رضایت بیشتر به بازنگری و برنامه‌ریزی مجدد نیاز دارند.

کلیدواژه‌ها:

دانشجو، رضایت فردی، وضعیت آموزشی

* نویسنده مسئول:

دکتر ادریس حسین‌زاده

نشانی: ساوه، دانشکده علوم‌پزشکی ساوه، گروه مهندسی بهداشت محیط.

تلفن: ۸۸۴۰۳۶۵ (۹۳۵) ۹۸+

پست الکترونیکی: e.hoseinzadeh@savehums.ac.ir

Copyright © 2024 The Author(s);

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC-By-NC: https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.en), which permits use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

مقدمه

دیدگاه مشتری‌گرایی از ۲ دهه پیش وارد حوزه‌های مختلف بهداشتی، درمانی و آموزشی شده است، امروزه نظر مشتری پایه‌ای برای سنجش فرایندها و شیوه‌ای برای توانمندسازی مجموعه افراد درگیر در ارائه خدمات و مشارکت در تصمیم‌گیری‌های مهم فراهم می‌کند. در سازمان‌های دانش‌محور، آگاهی از نحوه ارائه خدمات از اساسی‌ترین مکانیسم‌های مدیریتی و از اهمیت بسزایی برخوردار است. رضایت مشتری در این سازمان‌ها باعث پویایی آن‌ها شده و اعتلای اهداف سازمانی را به دنبال دارد [۱، ۲]. آموزش عالی نقش غیرقابل‌انکاری در پیشرفت جوامع و به‌خصوص سازمان‌ها دارد [۳]. دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی همواره به‌عنوان بالاترین مرکز پرورش اندیشه و تولید علم محسوب می‌شوند و با حضور و فعالیت اندیشمندانه متفکران، محققین و دانشجویان نقش اساسی در اغنا و ارتقای علمی و سمت‌وسو بخشیدن به درون‌مایه‌های فکری، اعتقادی و سیاسی جامعه ایفا می‌کنند [۴].

دانشگاه‌ها در راستای حفظ پویایی و ارتقای خویش، و برای ارزیابی و اطمینان از کیفیت برنامه‌های مربوط به بخش‌های مختلف سیستم آموزشی‌پژوهشی و همچنین به‌منظور ارزیابی کارایی و اثربخشی دانش‌آموختگان خویش، نیازمند ارزیابی مستمر میزان رضایتمندی دانشجویان هستند [۴]. برای ایجاد تغییرات سازنده وجود اطلاعات توصیفی درمورد وضع موجود و اطلاع درمورد نگرش دانشجویان از خدمات ارائه‌شده ضروری است. با استفاده از این اطلاعات می‌توان ضمن تقویت عوامل مثبت و اصلاح عوامل منفی رضایت هرچه بیشتر دانشجویان را فراهم آورد [۵]. از سوی دیگر باتوجه‌به اینکه حفظ پویایی دانشگاه در گرو وجود برنامه‌ریزی‌های توسعه‌ای و استراتژیک، بهبود و اصلاح فرایندها و کنترل مستمر کیفیت فرایندهای آموزشی است، اصلی‌ترین مصداق کیفیت، ایجاد و حفظ مشتری توسط سازمان است. در مراکز آموزش عالی، دانشجویان به‌عنوان مخاطبان و مشتریان اصلی فرایند آموزشی محسوب می‌شوند [۶]، درصورتی‌که خدمات آموزشی ارائه شده از سوی دانشگاه در مقایسه با خدمات آموزشی ارائه‌شده از سوی دیگر مراکز آموزش عالی یا دانشگاه‌های مشابه، نتواند رضایت دانشجو را جلب کند، از تمایل دانشجویان جدید برای انتخاب آن دانشگاه کاسته می‌شود [۷].

دانشجویان انتظار دارند، خواسته‌هایشان به‌طور کامل و مداوم برآورد شود. در این صورت احساس رضایت و خرسندی از خدمات آموزشی ارائه‌شده خواهند داشت در غیر این صورت خدمات را ناقص و نارضایتی خود را به اشکال مختلف ابراز می‌کنند. برای آنکه بتوان انتظارات آن‌ها را درک کرد و به‌صورت منطقی به آن‌ها پاسخ داد در قدم اول باید دانست انتظارات اخلاقی یا توقعات دانشجویان از دانشگاه چیست؟ و اهمیت هر بعد یا مشخصه نزد آن‌ها کدام است؟ به عقیده نهرینگ، دانشجویان به‌عنوان دریافت کنندگان خدمات حرفه‌ای مدرسان، بهترین منبع برای شناسایی رفتارهای آموزشی مدرسان خود هستند. شناسایی مسائل موجود در فرایند آموزشی و مهارتی دانشجویان و سپس اقدام در جهت رفع و اصلاح آن موجب بهبود دستیابی به اهداف آموزشی و درنهایت تربیت افراد ماهر و ارائه خدمات بهداشتی، پزشکی و مراقبتی با کیفیت بالا می‌شود [۸، ۹]. خدمات آموزشی باید به گونه‌ای ارائه شود تا فراگیران احساس کنند که در یک محیط امن قرار دارند و بدین‌گونه آمادگی روانی آن‌ها برای یادگیری بیشتر فراهم شود [۱۰]؛ به همین دلیل اندازه‌گیری میزان رضایتمندی دانشجویان و تحلیل نتایج به‌دست‌آمده به‌عنوان یک امر ضروری برای مؤسسات آموزشی محسوب می‌شود [۴، ۷]. دانشجویان به‌عنوان متقاضیان و مراجعین آموزش عالی، در ارزیابی کیفیت خدمات آموزشی ارائه‌شده از سوی مرکز دانشگاهی نقش اساسی ایفا می‌کند [۷، ۱۱، ۱۲].

در مطالعه سرافراز و همکاران (۱۳۹۸) نتایج آزمون تی زوجی نیز نشان داد بین ادراک و انتظارات دستیاران از کیفیت خدمات آموزشی در تمامی ابعاد پنج‌گانه خدمات شکاف منفی وجود دارد (t >۱/۹۷ و P=۰/۰۰۱). به‌طوری‌که بیشترین میزان شکاف مربوط به بعد اطمینان (۲/۴۳-) و کمترین میزان شکاف مربوط به بعد فیزیکی و ملموس (۲/۱-) گزارش شده است. به‌طورکلی می‌توان از مطالعه آن‌ها نتیجه گرفت از دیدگاه دستیاران دانشگاه علوم‌پزشکی زنجان بین انتظارات از کیفیت خدمات آموزشی با وضعیت موجود شکاف منفی وجود داشته است [۱۳]. در تحقیقی که برای تعیین میزان رضایت دانشجویان از عملکرد واحدهای مختلف دانشگاه علوم‌پزشکی اردبیل انجام شده است نتایج نشان داده است هیچ‌کدام از واحدهای دانشگاه نمره بالاتر از متوسط کسب نکردند و ۲ واحد آموزش دانشکده‌ها و مدیریت آموزشی نمره متوسط از رضایت دانشجویان را کسب کردند و میانگین بقیه واحدها پایین‌تر از حد متوسط گزارش شده است. نتیجه‌گیری این تحقیق نشان می‌دهد دانشجویان دانشگاه علوم‌پزشکی اردبیل از عملکرد واحدها به‌ویژه مدیریت دانشجویی فرهنگی و مشاوره فاقد رضایت نسبی بودند. بنابراین نیاز است مدیران ارشد در این زمینه اقدامات لازم را برای بهبود کیفیت امور انجام دهند [۵].

در تحقیقی مشخص شده است که عملکرد مدیریت خدمات آموزشی دانشگاه علوم‌پزشکی اصفهان در حیطه‌های اداری، آموزشی، کیفیت پاسخ‌گویی، نظارت و راهنمایی ازنظر مدرسان و دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی رضایت‌بخش نبوده است و لازم است مدیران ارشد دانشگاه در این امر نظارت و ارزیابی بیشتری داشته باشند و با تسهیلاتی امکان ارائه عملکرد مناسب‌تری را فراهم کنند [۳]. در اهمیت توجه به خواسته‌های مشتری براساس پژوهش‌های صورت‌گرفته، هرکدام از مشتریان ناراضی نقطه‌نظر خویش را به ۹ نفر ابراز می‌کند. حال اگر این

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

نارضایتی فراگیر شود و با افزایش تصاعدی همراه باشد، عملاً وجود سازمان بی معنا خواهد بود [۱۴، ۱۵]، چون فلسفه وجودی سازمان‌ها، خدمت به مشتری است. براساس نتایج مطالعات در کشور ژاپن، یکی از ۳ اصل اساسی مؤثر در رشد این کشور تمرکز و توجه سازمان‌ها بر درک و جواب‌گویی به نیاز مشتریان بوده است. براساس نظام کیفیت ژاپن اگرچه کیفیت بر سوددهی ارجح است، اما راه رسیدن به سود، دستیابی به کیفیتی است که براساس نظر مشتری باشد [۱۶]. بنابراین برای رسیدن به کیفیت مناسب و برتری در رقابت، سازمان‌ها و از آن جمله دانشگاه‌ها، باید خدمات ارائه‌شده را مطابق خواسته‌ها و انتظارات مشتریان داخلی و خارجی خود برنامه‌ریزی کنند.

باتوجه‌به اهمیت کسب آگاهی از رضایتمندی دانشجویان در مراکز آموزش عالی و اینکه نظام‌های دانشگاهی برای دستیابی به کیفیت برتر باید به‌طور مستمر رضایتمندی دانشجویان را اندازه‌گیری کنند ما درصدد اندازه‌گیری سطح رضایت دانشجویان دانشکده علوم‌پزشکی ساوه از فرایندهای آموزشی و پژوهشی برآمدیم تا با شناسایی سطح رضایت از حیطه‌های مختلف آموزشی نظیر تدریس اعضای هیئت‌علمی، مشاوره و راهنمایی اساتید، خدمات اداره آموزش، کارآموزی‌ها، واحدهای عملی و آزمایشگاهی و غیره و تحلیل عوامل مؤثر در آن راهکارهای مناسب ارائه کنیم.

مواد و روش‌ها

این مطالعه از نوع توصیفی‌تحلیلی بود که به‌صورت مقطعی و در دانشکده علوم‌پزشکی ساوه در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۲ انجام شد. جامعه آماری شامل همه دانشجویان شاغل به تحصیل در کلیه رشته‌ها (بهداشت محیط، بهداشت حرفه‌ای، فوریت‌های پزشکی، فناوری اطلاعات سلامت، بهداشت عمومی، پرستاری، هوشبری، اتاق عمل و مامایی) و مقاطع تحصیلی بود که حداقل ۱ نیم‌سال تحصیلی را گذرانده باشند. روش تصادفی طبقه‌ای متناسب با تعداد دانشجویان شاغل به تحصیل در هر گروه آموزشی انتخاب شد. برای تعیین نمونه حداکثری به‌عنوان جامعه پژوهش، میزان رضایت ۰/۵ در نظر گرفته شد و باتوجه‌به میزان خطای نوع اول (۰/۰۵)، تعداد نمونه موردنیاز ۸۵ نفر محاسبه شد. مقدار d (دقت) برابر ۰/۰۵ در نظر گرفته شد [۱، ۲]. باتوجه‌به اینکه تعداد کل دانشجویان ۶۵۰ نفر است جامعه آماری موردنیاز ازطریق فرمول شماره ۱ محاسبه و برابر ۹۰ دانشجو برآورد شد:

1.

$P= ½$ و $q = ½$

$$n= ((NZ^2_{a/2}.P(q))/(d^2(N-1)+ Z^2_{a/2}Pq))$$

تعداد دانشجویان شرکت‌داده‌شده در تحقیق از هر رشته تحصیلی متناسب با تعداد دانشجویان مشغول به تحصیل در هر گروه آموزشی بود. از روش نمونه‌گیری تصادفی دردسترس برای انتخاب افراد شرکت‌کننده در مطالعه استفاده شد.

جمع‌آوری اطلاعات به‌وسیله پرسش‌نامه محقق‌ساخته‌ای که در ۲ مطالعه قبلی نیز استفاده شده است انجام شد (پیوست شماره ۱). پرسش‌نامه از ۲ بخش تشکیل شده است: ۱. سؤالات مربوط به مشخصات عمومی (جنسیت، سن، مدت‌زمان تحصیل در دانشگاه، رشته تحصیلی، مقطع تحصیلی، بومی و غیربومی بودن و ساکن خوابگاه بودن) ۲. بخش دوم مربوط به سؤالات سنجش رضایت دانشجویان از حیطه‌های مختلف آموزشی است که به‌صورت زیر حیطه‌ها تعریف شده‌اند:

۱. روش تدریس (۹ سؤال)؛ ۲. فعالیت‌های اداره آموزش (۹ سؤال)؛ ۳. مشاوره و راهنمایی اساتید (۹ سؤال)؛ ٤. شیوه ارزشیابی دانشجو (٤ سؤال)، ٥. کتابخانه (۷ سؤال)، ٦. مدیر گروه (٦ سؤال)، ۷. کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاهی (۸ سؤال)، ۸. دوره کارآموزی (۱۰ سؤال)، ۹. کارگاه‌های روش تحقیق (۹ سؤال). روش نمره‌دهی این پرسش‌نامه بدین ترتیب است: به گزینه کاملاً موافق امتیاز ٥، موافق امتیاز ٤، ممتنع ۳ امتیاز، مخالف امتیاز ۲ و گزینه کاملاً مخالف امتیاز ۱ داده می‌شود. میزان رضایتمندی از سطح رضایت خیلی کم تا سطح رضایت خیلی زیاد با نمره گذاری در ٥ دامنه (۱/۷۹-۱ تا ٥-٤/۲) تقسیم‌بندی شد (سطح رضایت خیلی کم: ۱/۷۹- کم: ۲/۵۹-۱/۸، متوسط: ۳/۳۹-۲/٦، زیاد: ٤/۱۹-۳/٤ و خیلی زیاد: ٥-٤/۲). روایی پرسش‌نامه باتوجه‌به تحقیقات انجام‌شده، منابع کتابخانه‌ای، تحقیقات انجام‌شده و دیدگاه صاحب‌نظران آموزشی و مدیریتی تأیید شده و پایایی پرسش‌نامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که ضریب پایایی برابر ۰/۸۱ به دست آمد [۲].

پرسش‌نامه به‌صورت الکترونیک به‌طور تصادفی و متناسب با حجم نمونه به دانشجویان رشته‌های مختلف ارائه شد. ضمن ارائه توضیح مختصر درمورد اهداف پژوهش (در صورت لزوم)، درمورد بخش‌های مختلف پرسش‌نامه نیز به دانشجویان توضیح داده شد (برای مثال درمورد بخش رضایتمندی از فرایند تدریس، باتوجه‌به تعدد اساتیدی که دانشجو در هر نیم‌سال با آن‌ها درس دارد به دانشجویان توضیح داده شد که به‌طورکلی برآیند نظرات خود را درمورد رضایتمندی از ابعاد مختلف کیفیت تدریس اساتید، باتوجه‌به سؤالات مطرح‌شده در این بخش و طیف پاسخ‌گویی به سؤالات، از بین گزینه‌های ۱ تا ٥ (کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) انتخاب کنند)، پرسش‌نامه در اختیار آن‌ها قرار داده شد و پس از تکمیل (به روش خودایفایی) جمع‌آوری شد.

تحلیل داده‌ها

برای مدیریت داده‌های به‌دست‌آمده از مطالعه، از نرم‌افزار اکسل و SPSS نسخه ۲۲ استفاده شد. همچنین برای ارائه نتایج از شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین، میانه، مد و غیره) به‌صورت

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

جدول ۱. میزان رضایتمندی کلی از حیطه‌های آموزشی موردبررسی

حیطه موردسنجش	نمره رضایتمندی	
	میانگین ± انحراف‌معیار	تفسیر نمره رضایتمندی
رضایت از فرایند تدریس	۳/۵۱±۰/۶	زیاد
رضایت از فعالیت‌های اداره آموزش	۳/۵۵±۰/۷۳	زیاد
رضایت از مشاوره و راهنمایی اساتید	۳/۷±۰/۸۳	زیاد
رضایت از ارزشیابی دانشجو	۳/۲۹±۰/۵۴	متوسط
رضایت از کتابخانه	۳/۶۲±۰/۵۶	زیاد
رضایت از مدیرگروه	۳/۹۷±۰/۸۴	زیاد
رضایت از کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاهی	۳/۲۵±۰/۶۵	متوسط
رضایت از کارآموزی و کارورزی	۳/۴۸±۰/۷۹	زیاد
رضایت از کارگاه‌های روش تحقیق	۲/۹۸±۰/۲۶	متوسط
رضایتمندی کلی	۳/۴۸±۰/۶۴	زیاد

جداول و نمودارهای مناسب و برای تجزیه‌وتحلیل از آزمون‌های ناپارامتری من‌ویتنی و کروسکال والیس استفاده شد. در همه آزمون‌ها سطح معنی‌داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شده است.

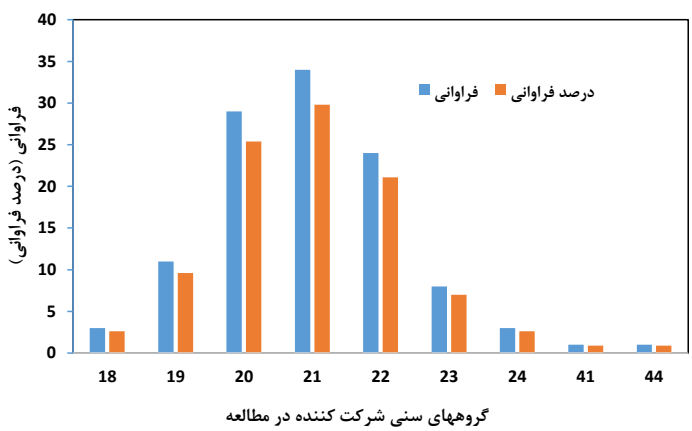
یافته‌ها

بیشترین درصد شرکت‌کنندگان این مطالعه ۲۱ سال (۲۹/۸ درصد) داشتند. همچنین درصد فراوانی شرکت کنندگان در سایر گروههای سنی در تصویر شماره ۱ ارائه شده است. به‌طورکلی میانگین سنی دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه ۲۱/۲۸ سال بود. همچنین ازنظر جنسیت ۶۴ درصد (۷۳ نفر) دانشجویان موردمطالعه را دختران تشکیل داده‌اند (تصویر شماره ۲).

بر اساس نتایج ارائه‌شده در تصویر شماره ۳، مدت‌زمان حضور در دانشگاه برای ۳۴/۲ درصد دانشجویان موردبررسی کمتر از ۱ سال، ۲۸/۱ درصد بین ۱ تا ۳ سال و بقیه بیش از ۳ سال بوده است (۳۷/۷ درصد).

همچنین فراوانی (درصد) شرکت‌کنندگان در مطالعه برحسب رشته‌های مختلف تحصیلی در تصویر شماره ۴ ارائه شده است که بیشترین و کمترین شرکت‌کننده به ترتیب به رشته‌های بهداشت حرفه‌ای (۲۵/۴ درصد) و مامایی (۱/۸ درصد) تعلق دارد و باتوجه‌به اینکه فقط ۲ مقطع کارشناسی و کاردانی در این دانشکده وجود دارد صرفاً ۹/۶ درصد شرکت‌کننده‌ها در مقطع کاردانی شاغل به تحصیل بوده‌اند. شرکت‌کنندگان در مطالعه برحسب اینکه بومی شهرستان ساوه بودن و ساکن خوابگاه دانشجویی بودن بررسی شدند که نتایج آن در تصویر شماره ۵ ارائه شده است.

نتایج رضایتمندی

تصویر ۱. فراوانی (درصد) شرکت‌کنندگان در مطالعه برحسب سن

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

جدول ۲. میزان رضایتمندی از حیطه‌های آموزشی موردبررسی براساس جنسیت، بومی، ساکن خوابگاه، مدت‌زمان حضور در دانشگاه و مقطع تحصیلی

حیطه موردسنجش	جنسیت		بومی ساوه		ساکن خوابگاه		حضور در دانشگاه		مقطع تحصیلی	
	پسر / دختر	P	بله/خیر	P	بله/خیر	P	۱>، ۱-۳، ۳<	P	کاردانی/کارشناسی	P
	میانگین±انحراف معیار		میانگین±انحراف‌معیار		میانگین±انحراف‌معیار		میانگین±انحراف‌معیار		میانگین±انحراف‌معیار	
رضایت از فرایند تدریس	۳/۶۵±۰/۵۵ ۳/۴۲±۰/۶۲	۰/۰۹	۳/۴۸±۰/۶ ۳/۵۳±۰/۶۱	۰/۷۸	۳/۴۸±۰/۶۴ ۳/۵۶±۰/۵۵	۰/۴۵	۳/۴۶±۰/۷۱ ۳/۵۶±۰/۵۴ ۳/۵۱±۰/۵۵	۰/۷۹	۳/۷۴±۰/۴۳ ۳/۴۸±۰/۶۱	۰/۲۱
رضایت از فعالیت‌های اداره آموزش	۳/۶۹±۰/۸ ۳/۴۷±۰/۶۹	۰/۰۳۸*	۳/۴۸±۰/۷۴ ۳/۶۲±۰/۷۲	۰/۲۸	۳/۵۷±۰/۷۳ ۳/۵۱±۰/۷۵	۰/۵۸	۳/۴۶±۰/۷۱ ۳/۶۱±۰/۸۳ ۳/۵۸±۰/۶۴	۰/۶۷	۳/۹۳±۰/۶۴ ۳/۵۱±۰/۷۳	۰/۰۷۸
رضایت از مشاوره و راهنمایی اساتید	۳/۸۴±۰/۷۶ ۳/۶۱±۰/۸۶	۰/۲۲	۳/۶۳±۰/۸۸ ۳/۷۵±۰/۷۷	۰/۴۵	۳/۶۹±۰/۷۷ ۳/۶۹±۰/۹۱	۰/۸۹	۳/۵۴±۰/۶۴ ۳/۷۹±۰/۸۷ ۳/۷۶±۰/۹۲	۰/۱۱	۳/۹۲±۰/۶۲ ۳/۶۷±۰/۸۴	۰/۴۳
رضایت از ارزشیابی دانشجو	۳/۳۹±۰/۵ ۳/۲۳±۰/۵۶	۰/۳۱	۳/۱۸±۰/۴۹ ۳/۴±۰/۵۷	۰/۰۱*	۳/۴۸±۰/۵۷ ۳/۲±۰/۴۹	۰/۰۹	۳/۳۷±۰/۴۹ ۳/۳±۰/۶۹ ۳/۲۱±۰/۴۵	۰/۴۲	۳/۳۶±۰/۲۴ ۳/۲۸±۰/۵۶	۰/۷
رضایت از کتابخانه	۳/۷±۰/۵۶ ۳/۵۷±۰/۶۲	۰/۳۸	۳/۶±۰/۶۳ ۳/۶۴±۰/۵۷	۰/۶۸	۳/۶۳±۰/۵۷ ۳/۶۱±۰/۶۳	۰/۹۹	۳/۵±۰/۶۱ ۳/۶۴±۰/۶۹ ۳/۷۱±۰/۵	۰/۱۷	۳/۹۴±۰/۵۷ ۳/۵۸±۰/۵۹	۰/۰۶۱
رضایت از مدیرگروه	۴/۱۳±۰/۸ ۳/۸۹±۰/۸۶	۰/۱۳	۳/۸۸±۰/۹۲ ۴/۰۷±۰/۷۴	۰/۴۶	۳/۹۴±۰/۸ ۴/۰۳±۰/۹	۰/۳۳	۳/۵۶±۰/۷۱ ۴/۱۱±۰/۹۶ ۴/۲۵±۰/۷۱	<۰/۰۰۰۱*	۴/۱۲±۰/۸ ۳/۹۶±۰/۸۵	۰/۶۳
رضایت از کلاسهای کارگاهی و آزمایشگاه	۳/۳۶±۰/۶۹ ۳/۲±۰/۶۳	۰/۷۳	۳/۲۳±۰/۶۶ ۳/۲۶±۰/۶۵	۰/۷۵	۳/۲۵±۰/۶ ۳/۲۵±۰/۷۳	۰/۵۵	۳/۲۳±۰/۶۳ ۳/۲۴±۰/۵۵ ۳/۲۷±۰/۷۵	۰/۳۴	۴/۱۷±۱/۰۴ ۳/۲۲±۰/۶۲	۰/۱۳
رضایت از کارآموزی و کارورزی	۳/۶۴±۰/۸۳ ۳/۳۹±۰/۷۷	۰/۳۳	۳/۵۱±۰/۷۷ ۳/۴۵±۰/۸۳	۰/۸۶	۳/۴۵±۰/۸۱ ۳/۵۱±۰/۷۷	۰/۶۳	۳/۵۳±۰/۸۸ ۳/۶±۰/۹۸ ۳/۳۵±۰/۵۳	۰/۵۵	۴/۳±۰/۹۳ ۳/۳۹±۰/۷۳	۰/۰۰۹*
رضایت از کارگاه‌های روش تحقیق	۳/۰۳±۰/۲۸ ۲/۹۶±۰/۲۵	۰/۳۶	۲/۹۹±۰/۲ ۲/۹۸±۰/۳	۰/۵۴	۲/۹۷±۰/۲۸ ۲/۹۹±۰/۲۱	۰/۴۸	۳/۰۳±۰/۲۴ ۲/۹۶±۰/۲۴ ۲/۹۵±۰/۲۹	۰/۳۵	۳/۲۱±۰/۲۹ ۲/۹۶±۰/۲۴	۰/۰۰۶*

* معنی‌دار بودن آزمون آماری در سطح ۰/۰۵

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

جدول ۳. میزان رضایتمندی از حیطه‌های آموزشی موردبررسی براساس رشته تحصیلی تحصیلی

حیطه موردسنجش	میانگین±انحراف‌معیار									P
	رشته تحصیلی									
	بهداشت عمومی	بهداشت حرفه‌ای	بهداشت محیط	فناوری اطلاعات سلامت	هوشبری	اتاق عمل	فوریت	پرستاری	مامائی	
رضایت از فرایند تدریس	۳/۴۵±۰/۶۳	۳/۲۹±۰/۶۳#	۳/۵۶±۰/۵۱	۳/۶۷±۰/۴۷	۳/۵۵±۰/۷۴	۳/۵۴±۰/۷۵	۳/۷۶±۰/۴۵	۳/۳۵±۰/۵۹#	۴/۰۰±۰/۷۸	۰/۷۲
رضایت از فعالیت‌های اداره آموزش	۳/۷±۰/۶	۳/۱۸±۰/۹۷#	۳/۴۸±۰/۵۶	۳/۹۹±۰/۷۹	۳/۳۳±۰/۹۷#	۳/۱۲±۰/۴۷#	۳/۹۱±۰/۷۲	۳/۴۱±۰/۷۳	۳/۵۵±۰/۶۳	۰/۰۳*
رضایت از مشاوره و راهنمایی اساتید	۳/۹۱±۰/۶۹	۳/۷۳±۰/۶۳	۳/۹۵±۰/۸	۳/۹±۰/۸۴	۳/۶۴±۱/۳۱	۲/۷۸±۰/۸۳#	۴/۰۸±۰/۶	۳/۴۸±۰/۶۲	۳/۲۵±۰/۳۵#	۰/۰۰۹*
رضایت از ارزشیابی دانشجو	۳/۳۱±۰/۴۳#	۳/۲±۰/۴۶#	۳/۳۱±۰/۴۳#	۳/۳۸±۰/۷۲#	۲/۶۵±۱/۰۱#	۳/۲۳±۰/۷#	۳/۳۷±۰/۲۷#	۳/۳۸±۰/۴۱#	۳/۲۵±۰/۳۵#	۰/۸۱
رضایت از کتابخانه	۳/۶۲±۰/۵۹	۳/۴±۰/۶۹	۳/۵۴±۰/۴۹	۳/۹۳±۰/۶۵	۳/۴۱±۰/۲۸	۳/۴۵±۰/۵۷	۳/۹۳±۰/۶۲	۳/۶۱±۰/۵۹	۳/۳۶±۰/۵۱#	۰/۳۶
رضایت از مدیر گروه	۴/۰۶±۰/۶۴	۴/۴۱±۰/۸	۴/۱۸±۰/۶۹	۴/۳۴±۰/۹۷	۳/۳۷±۱/۱۹#	۳/۰۵±۰/۴۵#	۴/۱۵±۰/۷۳	۳/۸۶±۰/۸۶	۴/۴۲±۰/۵۹	۰/۰۰۱*
رضایت از کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه	۳/۰۶±۰/۳۵#	۳/۵±۰/۴۴	۳/۵±۰/۵۱	۳/۲۳±۰/۶۶#	۲/۳۹±۱/۲#	۳/۰۵±۰/۱۸#	۴/۰۰±۱/۴۱	۳/۲۸±۰/۶۳#	۳/۴۴±۰/۲۶	۰/۲۲
رضایت از کارآموزی وکارورزی	۳/۷۲±۰/۷۶	۳/۲۸±۰/۴۳#	۳/۳۱±۰/۴۲#	۳/۲۳±۰/۶۶#	۲/۱۳±۱/۲#	۲/۹۷±۰/۲۳#	۴/۲۹±۰/۹۹	۳/۲۲±۰/۴۳#	۳/۴±۰/۰۰	۰/۰۰۳*
رضایت از کارگاه‌های روش تحقیق	۲/۹۶±۰/۲۱#	۳/۳۰۴±۰/۳۷#	۲/۸۷±۰/۲۵#	۳/۲۳±۰/۶۶#	۳/۰۰±۰/۰۰#	۳/۰۷±۰/۸#	۳/۲۲±۰/۳۳#	۲/۹۶±۰/۱۵#	۲/۷۱±۰/۲۲#	۰/۱۷

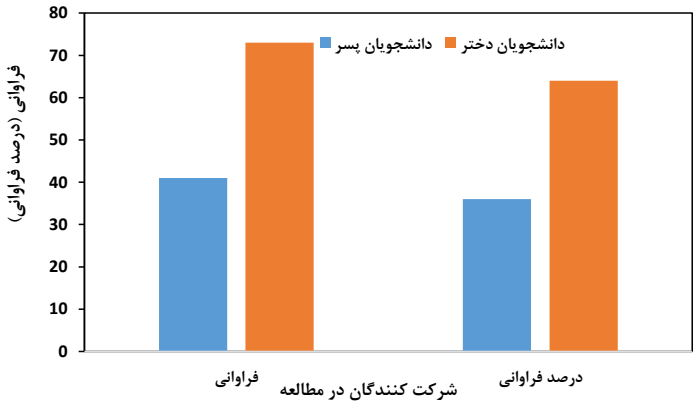
* معنی‌دار بودن آزمون آماری در سطح ۰/۵۰؛ # رضایتمندی در سطح «متوسط»

براساس جدول شماره ۱، رضایتمندی کلی از فرایندهای آموزشی باتوجه‌به حیطه‌های موردبررسی در سطح «زیاد» بوده است. به‌عبارت‌دیگر، در تمام حیطه‌ها به‌جز «رضایت از ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاهی» و «کارگاه‌های روش تحقیق»، میزان رضایتمندی در سطح «زیاد» بوده است.

باتوجه‌به جدول شماره ۲ میزان رضایتمندی دانشجویان از حیطه‌های موردبررسی براساس جنسیت (دانشجوی دختر یا پسر) برای محورهای «ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه»، «کارآموزی و کارورزی»، «کارگاه‌های روش تحقیق» در سطح «متوسط» بوده است، ولی برای سایر حیطه‌ها در سطح «زیاد» قرار دارد و ازنظر آماری فقط برای میزان رضایتمندی از فعالیت‌های اداره آموزش، براساس جنسیت دارای تفاوت معنی‌داری بوده است (آزمون من‌ویتنی و P=۰/۰۳۸). همچنین باتوجه‌به اطلاعات مندرج در این جدول میزان رضایتمندی از حیطه‌های موردسنجش براساس دانشجویان بومی و غیربومی برای حیطه‌های «ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه» و «کارگاه‌های روش تحقیق» در سطح «متوسط» و برای سایر حیطه‌ها در سطح «زیاد» قرار دارد. میزان رضایتمندی در حیطه‌ها براساس بومی و غیر بومی فقط برای حیطه «رضایت از ارزشیابی دانشجو» دارای تفاوت معنی‌دار است (آزمون من‌ویتنی و P=۰/۰۱). بررسی تحلیلی میزان رضایت از حیطه‌ها براساس ساکن بودن / ساکن نبودن در خوابگاه هم انجام شد که باتوجه‌به نتایج به‌دست‌آمده میزان رضایتمندی برای «ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه» و «کارگاه‌های روش تحقیق» در سطح متوسط ولی برای سایر حیطه‌ها در سطح «زیاد» قرار داشت؛ میزان رضایتمندی از حیطه‌ها برای هیچ‌کدام از حیطه‌ها ازنظر آماری معنی‌دار نبوده است (آزمون من‌ویتنی و P>۰/۰۵).

با استفاده از مدت‌زمان حضور در دانشگاه هم میزان رضایتمندی

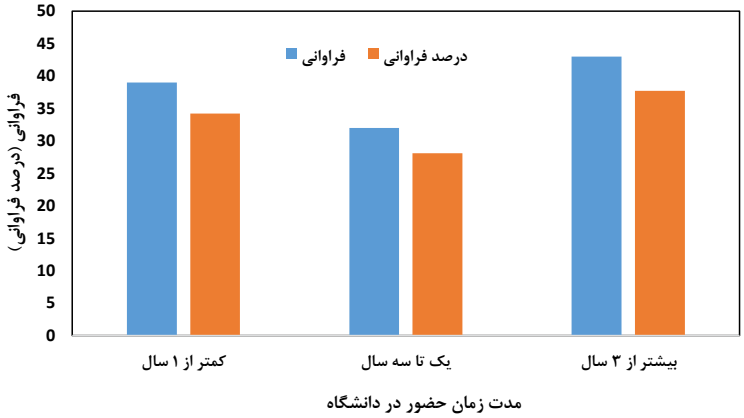
[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

تصویر ۲. فراوانی (درصد) شرکت‌کنندگان در مطالعه برحسب جنسیت

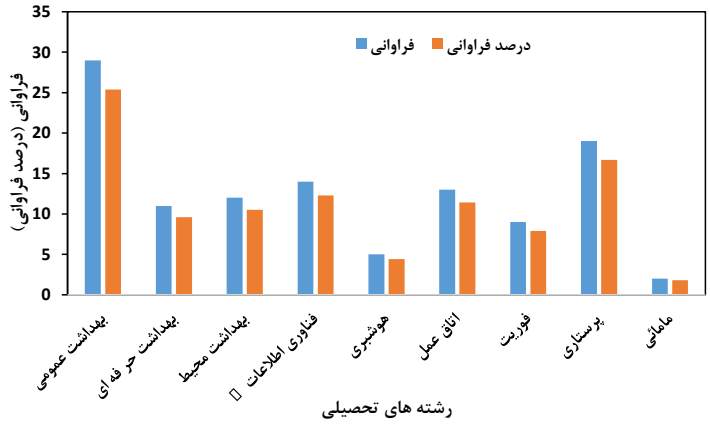
از حیطه‌ها بررسی شد که نتایج به‌دست‌آمده نشان داد میزان رضایتمندی از حیطه‌های «ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه» و «کارگاه‌های روش تحقیق» در سطح «متوسط» و برای سایر حیطه‌ها در سطح «زیاد» بوده است. آزمون آماری فقط برای محور «رضایت از مدیر گروه» براساس «مدت‌زمان حضور در دانشگاه»، معنی‌دار بوده است (آزمون کروسکال والیس و P<۰/۰۰۰۱). براساس مقطع تحصیلی، میزان رضایتمندی از ۲ حیطه «ارزشیابی دانشجو» و «کارگاه‌های روش تحقیق» در سطح «متوسط» و برای سایر حیطه‌ها در سطح «زیاد» بوده است و نتایج آزمون آماری برای رضایتمندی از «کارآموزی و کارورزی» و «کارگاه‌های روش تحقیق»، معنی‌دار بوده است (آزمون من‌ویتنی و به‌ترتیب P=۰/۰۰۹ و P=۰/۰۰۶).

جدول شماره ۳ میزان رضایتمندی دانشجویان از حیطه‌های آموزشی موردبررسی براساس نوع رشته تحصیلی را نشان می‌دهد. باتوجه‌به نتایج به‌دست‌آمده میزان رضایتمندی براساس رشته بهداشت عمومی از حیطه‌های «ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه» و «کارگاه‌های روش تحقیق» در سطح «متوسط» (دارای نمره در محدوده ۲/۶ تا ۳/۳۹) قرار داشته است. درحالی‌که برای سایر حیطه‌ها در سطح «زیاد» بوده است. برای رشته بهداشت حرفه‌ای رضایتمندی از حیطه‌های «مشاوره و راهنمایی اساتید»، «کتابخانه»، «مدیر گروه» و «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه» در سطح «زیاد» و برای اکثر حیطه‌ها در سطح «متوسط» به دست آمده است. در رشته مهندسی بهداشت محیط غیر از حیطه‌های «ارزشیابی دانشجو»، «کارآموزی و کارورزی» و «کارگاه‌های روش تحقیق» که میزان رضایتمندی در سطح «متوسط» بوده است، برای سایر حیطه‌ها میزان رضایتمندی در سطح «زیاد» گزارش شده است. در رشته فناوری اطلاعات سلامت، همانند رشته مهندسی بهداشت محیط، ۳ حیطه مذکور و حیطه «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه» دارای میزان رضایتمندی در سطح «متوسط» بوده است. دانشجویان رشته‌های هوشبری و اتاق عمل برای حیطه‌های «فعالیت‌های اداره آموزش»، «ارزشیابی دانشجو»، «مدیر گروه»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه»، «کارآموزی وکارورزی» و «کارگاه‌های روش تحقیق» میزان رضایتمندی را در سطح «متوسط» بیان کرده‌اند و برای سایر حیطه‌ها مانند سایر رشته‌های تحصیلی، میزان رضایتمندی در سطح «زیاد»

تصویر ۳. فراوانی (درصد) شرکت‌کنندگان در مطالعه برحسب مدت‌زمان حضور در دانشگاه

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

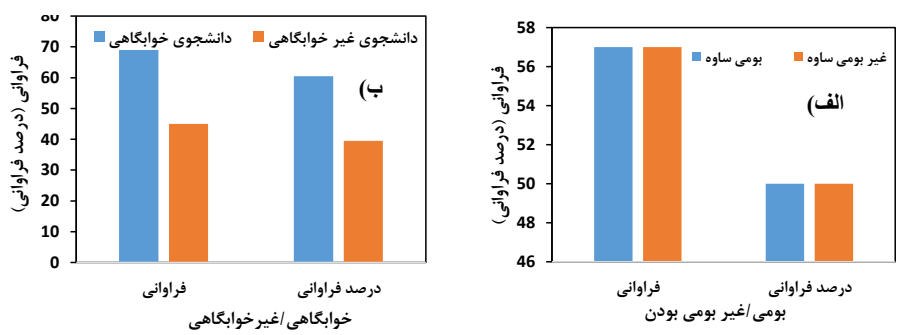
تصویر ۴. فراوانی (درصد) شرکت‌کنندگان در مطالعه برحسب رشته‌های تحصیلی

بوده است. در رشته فوریت‌های پزشکی میزان رضایتمندی از ۲ حیطه «ارزشیابی دانشجو» و «کارگاه‌های روش تحقیق» در سطح «متوسط» و برای سایر حیطه‌ها در سطح «زیاد» به دست آمده است. برای رشته پرستاری میزان رضایتمندی برای حیطه‌های «فرایند تدریس»، «ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه»، «کارآموزی وکارورزی» و «کارگاه‌های روش تحقیق» در سطح «متوسط» و برای سایر حیطه‌ها در سطح «زیاد» به دست آمده است. دانشجویان رشته مامائی نسبت به حیطه‌های «مشاوره و راهنمایی اساتید»، «ارزشیابی دانشجو»، «کتابخانه» و «کارگاه‌های روش تحقیق» دارای سطح رضایتمندی «متوسط» و برای سایر حیطه‌ها دارای سطح رضایتمندی «زیاد» هستند.

تجزیه‌وتحلیل آماری انجام‌شده بر روی نمره رضایتمندی به‌دست‌آمده برای هر حیطه بررسی‌شده براساس رشته تحصیلی نشان داد که بین نمره رضایتمندی از حیطه‌های «مشاوره و راهنمایی اساتید»، «ارزشیابی دانشجو»، «کتابخانه» و «کارآموزی وکارورزی» در اختلاف معنی‌داری وجود دارد (آزمون کروسکال والیس و به‌ترتیب P=۰/۰۴، P=۰/۰۰۹، P=۰/۰۰۱ و P=۰/۰۰۳).

بحث

باتوجه‌به نتایج این تحقیق، رضایتمندی کلی از فرایندهای آموزشی باتوجه‌به حیطه‌های موردبررسی در سطح «زیاد» بوده است و در تمام حیطه‌ها به‌جز «رضایت از ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاهی» و «کارگاه‌های روش تحقیق» که سطح رضایتمندی در سطح «متوسط» بوده است، میزان رضایتمندی در سطح «زیاد» بوده است. نتایج ۲ مطالعه مشابه که از پرسش‌نامه یکسان با پرسش‌نامه این مطالعه استفاده کرده بودند نشان داد سطح رضایتمندی دانشجویان از فرایندهای آموزشی در سطح متوسط است. بنابراین سطح رضایتمندی دانشجویان در مطالعه حاضر از نتایج مطالعه محمدیان و همکاران [۵] که میزان رضایت دانشجویان از عملکرد واحدهای مختلف دانشگاه علوم‌پزشکی اردبیل را بررسی کردند بیشتر به دست آمده است. در ۳ مطالعه مذکور تعداد رشته‌ها و مقاطع تحصیلی بیشتر و متنوع‌تر از مطالعه حاضر است. به‌عبارت‌دیگر دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه دارای تجربه / سابقه قبلی از حضور در سایر دانشگاه‌ها نیستند که بتوانند برنامه‌ها و فرایندهای موجود را با آن مقایسه کنند. در مطالعه فیضی و سعیدی که میزان رضایتمندی دانشجویان از خدمات و امکانات آموزشی دانشگاه علوم‌پزشکی کردستان بررسی شده است [۱۷] میزان رضایتمندی کلی دانشجویان در سطح متوسط بوده است و میزان رضایتمندی با عوامل سن، ترم تحصیلی و تعداد واحدهای اخذشده مرتبط گزارش شده است که با نتایج این بخش از مطالعه حاضر هم‌راستاست.

تصویر ۵. فراوانی (درصد) شرکت‌کنندگان در مطالعه برحسب بومی / غیربومی (الف)؛ خوابگاهی / غیرخوابگاهی

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

باتوجه‌به جدول شماره ۱ کمترین سطح رضایتمندی در بین حیطه‌ها به «کارگاه‌های روش تحقیق» اختصاص دارد. انجام پروژه‌های پژوهشی دانشجویی به ارتقای توانایی علمی و نهادینه شدن فعالیت‌ها با استفاده از داده‌های پژوهشی پس از فارغ‌التحصیل شدن دانشجویان می‌انجامد. مسیر تربیت دانشجوی پژوهشگر از مسیر آموزش صحیح پژوهش در دوران تحصیل می‌گذرد. باتوجه‌به نمره پایین این حیطه در این مطالعه، می‌توان گفت باید فعالیت‌های کمیته تحقیقات دانشجویی پررنگ‌تر شود و ازنظر کمیت و کیفیت کارگاه‌های روش تحقیق به سطح مناسبی برسند. نتایج مطالعه ایرانمنش و همکارانش [۱۸] نشان داد برگزاری کارگاه روش تحقیق می‌تواند در آموزش و فراگیری پژوهش دانشجویان مفید واقع شود. براساس نتایج مطالعه مذکور، بایستی دانشجویان در دانشگاه در ابتدا در کارگاه‌های مدون و منظم با روش تحقیق مقدماتی آشنا شوند و سپس کمیته تحقیقات دانشجویی کارگاه‌های پیشرفته را برای دانشجویان برگزار کند که درنهایت منجر به تربیت دانشجویان پژوهشگر شود.

در ۲ مطالعه انجام‌شده در دانشگاه علوم‌پزشکی همدان و لرستان [۱، ۲] کمترین سطح رضایتمندی در بین حیطه‌ها به مدیر گروه اختصاص داشته است که با نتیجه مطالعه حاضر همخوانی ندارد. همان‌گونه که در جدول شماره ۲ مشهود است ازنظر آماری فقط میزان رضایتمندی از فعالیت‌های اداره آموزش براساس جنسیت دارای تفاوت معنی‌داری بوده است (آزمون من‌ویتنی و P=۰/۰۳۸) که با مطالعه میرزایی‌خواه و همکاران هم‌راستاست [۱۹]. درحالی‌که در مطالعه بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان از ارائه خدمات و امکانات دانشگاه حکیم سبزواری و دانشگاه ملایر جنسیت دانشجویان مشارکت‌کننده در مطالعه دارای تفاوت معناداری نبوده است [۲۰، ۲۱].

در مطالعه انجام‌شده در دانشگاه علوم‌پزشکی همدان بین میزان رضایتمندی از حیطه‌ها با جنسیت رابطه معنی‌داری مشاهده نشده است، ولی در مطالعه انجام‌شده در دانشگاه علوم‌پزشکی لرستان بین رضایتمندی از ۲ حیطه مدیر گروه و کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاهی، نمره رضایتمندی براساس جنسیت دارای تفاوت معنی‌داری بوده است (به‌ترتیب P=۰/۰۴۱ و P=۰/۰۱). در مطالعه کبریایی و همکاران [۲۲] که شکاف کیفیت خدمات آموزشی دانشگاه علوم‌پزشکی زاهدان و دیدگاه دانشجویان به وضعیت موجود و مطلوب را بررسی کرده‌اند نتایج مطالعه نشان داده است ازنظر اکثریت قریب‌به‌اتفاق دانشجویان، در هر ۵ بعد خدمات آموزشی شکاف منفی کیفیت وجود داشت. پیشنهاد می‌شود برای کاهش این شکاف‌ها، کارگاه‌های آموزش نحوه خدمت به مشتریان و برقراری ارتباط با آنان و نیز کارگاه‌هایی در جهت افزایش مهارت‌های فنی کارکنان برگزار شود و برای بهبود وضعیت ظاهری، فضاها و امکانات آموزشی، منابع بیشتری تخصیص یابد.

همچنین باتوجه‌به اطلاعات مندرج در این جدول شماره ۲ میزان رضایتمندی از حیطه‌های موردسنجش براساس دانشجویان بومی و غیربومی برای حیطه‌های «ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه» و «کارگاه‌های روش تحقیق» در سطح «متوسط» و برای سایر حیطه‌ها در سطح «زیاد» قرار دارد. میزان رضایتمندی در حیطه‌ها براساس بومی/غیربومی فقط برای حیطه «رضایت از ارزشیابی دانشجو» دارای تفاوت معنی‌دار است (آزمون من‌ویتنی و P=۰/۰۱). باتوجه‌به این فرضیه که دانشجویان در محیط خوابگاه فرصت بیشتری برای اظهار نظر و بحث پیرامون مختلف آموزشی دانشگاه دارند، باید میزان رضایتمندی دانشجویان غیربومی و خوابگاهی با دانشجویان بومی و غیرخوابگاهی دارای تفاوت معنی‌داری باشد، اما بررسی تحلیلی میزان رضایت از حیطه‌ها براساس ساکن / ساکن نبودن در خوابگاه هم نشان داد اگرچه میزان رضایتمندی برای «ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه» و «کارگاه‌های روش تحقیق» در سطح متوسط است، ولی برای سایر حیطه‌ها در سطح «زیاد» قرار داشته است، اما میزان رضایتمندی برای هیچ‌کدام از حیطه‌ها ازنظر آماری معنی‌دار نبوده است (آزمون من‌ویتنی و P>۰/۰۵) و با نتیجه مطالعه انجام‌شده برای علوم‌پزشکی لرستان همخوانی دارد.

با استفاده از مدت‌زمان حضور در دانشگاه هم میزان رضایتمندی از حیطه‌ها بررسی شد که نتایج به‌دست‌آمده نشان داد میزان رضایتمندی از حیطه‌های «ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاه» و «کارگاه‌های روش تحقیق» در سطح «متوسط» و برای سایر حیطه‌ها در سطح «زیاد» بوده است. آزمون آماری فقط برای محور «رضایت از مدیر گروه» براساس «مدت زمان حضور در دانشگاه»، معنی‌دار بوده است (آزمون کروسکال والیس و P<۰/۰۰۰۱). با افزایش زمان حضور دانشجو در دانشگاه، دانشجو برای مشاوره و راهنمایی تحصیلی مراجعه بیشتری به مدیر گروه دارد. همچنین باتوجه‌به اینکه با افزایش حضور دانشجو، تجربه همه موقعیت‌های مطرح‌شده در پرسش‌نامه فراهم می‌شود، نظر دانشجویان سال آخر ـ البته نه لزوماً ـ می‌تواند درصد بیشتری از واقعیت سطح رضایتمندی از برنامه‌ها و فرایندهای آموزشی را بیان کند مضافاً اینکه دانشجو با برخی از سؤالات موجود در حیطه‌های موردبررسی مثل کارآموزی یا کارورزی، در سال‌های اول حضور در دانشگاه برخورد ندارد. دانشجویان گروه‌های مختلف آموزشی دارای انتظارات متفاوت از هم هستند و همچنین سطوح مدیریتی که در هریک از رشته‌های تحصیلی موجود وجود دارد، می‌تواند در پاسخ‌گویی به انتظارات دانشجویان متفاوت باشد [۲۳].

باتوجه‌به نتایج نمره رضایتمندی به‌دست‌آمده برای هر حیطه بررسی‌شده (جدول شماره ۳) براساس رشته تحصیلی، بین نمره رضایتمندی از حیطه‌های «مشاوره و راهنمایی اساتید»،

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

«ارزشیابی دانشجو»، «کتابخانه» و «کارآموزی وکارورزی» اختلاف معنی‌داری وجود دارد (آزمون کروسکال والیس و به‌ترتیب P=۰/۰۴، P=۰/۰۰۹، P=۰/۰۰۱ و P=۰/۰۰۳). شاید عدم برنامه واحد و منسجم در ارزشیابی دانشجو در حصول این نتیجه بی‌تأثیر نباشد [۲۴]. به نظر می‌رسد این ۴ حیطه جزو مواردی است که بایستی در مدیریت ارشد برنامه‌ها و فرایندهای آموزشی دانشگاه بررسی شود و دلایل آن در رشته‌های مختلف با استفاده از برنامه ارزیابی درون‌گروهی، شناسایی و نسبت به رفع آن برنامه‌ریزی شود. در مطالعه انجام‌شده در دانشگاه علوم‌پزشکی لرستان میزان رضایتمندی از حیطه‌های «کتابخانه»، «مدیر گروه»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاهی» و «کارآموزی و کارورزی» براساس رشته تحصیلی دارای تفاوت معنی‌دار بوده است که ۲ حیطه «کتابخانه» و «کارآموزی و کارورزی» در مطالعه حاضر هم بوده است.

نتیجه‌گیری

باتوجه‌به اینکه در نظام دانشگاهی برنامه‌ها و فرایندهای آموزشی در تعامل مستقیم با دانشجویان قرار دارند و کیفیت خدمات ارائه‌شده می‌تواند به‌طور مستقیم بر رضایتمندی دانشجویان و درنهایت بهره‌وری نیروی کار آینده تأثیرگذار باشد، مدیریت سیستم آموزشی دانشگاه، از مدیریت‌های مهم محسوب می‌شود. رضایت دانشجویان از سیستم آموزشی به‌طور کل، می‌تواند تأثیر زیادی در ایجاد یک نگرش مثبت نسبت به مدیریت دانشگاه داشته باشد و این نگرش مثبت می‌تواند در ابتدا درون‌سازمانی و درنهایت برون‌سازمانی هم باشد. در این مطالعه به‌طورکلی میزان رضایتمندی از برنامه و فرایندهای آموزشی موجود در حد «خوب» بوده است. رشته تحصیلی، مدت‌زمان حضور دانشجو در دانشگاه و خیلی از پارامترهای دیگر بر میزان رضایتمندی دانشجویان از برنامه و فرایندهای آموزشی تأثیرگذار است و برنامه‌ریزان آموزشی بایستی به این نکات توجه داشته باشند. شاید سنجش میزان رضایتمندی از برنامه‌های موجود در کنار برنامه‌ریزی‌هایی که انجام می‌شود یا اصلاحاتی که در برنامه‌ها و فرایندها به وجود می‌آید بتواند به درک درستی از کیفیت خدمات ارائه‌شده کمک کند. حیطه‌های «رضایت از ارزشیابی دانشجو»، «کلاس‌های کارگاهی و آزمایشگاهی» و «کارگاه‌های روش تحقیق» ازجمله حیطه‌هایی بودند که برای جلب رضایت بیشتر به بازنگری و برنامه‌ریزی مجدد نیاز دارند.

محدودیت‌های اجرای طرح

این پژوهش با هدف سنجش سطح رضایتمندی دانشجویان از ۹ حیطه آموزشی طراحی شده است. یکی از این حیطه‌ها فرایند تدریس اساتید است. باتوجه‌به آنکه دانشجویان در هر ترم تحصیلی با چند استاد درس دارند ممکن است در ارزیابی آن‌ها از فرایند تدریس محدودیت ایجاد شود. به همین منظور محقق (مطابق سایر پژوهش‌های مرتبط) طیف پاسخگویی به سؤالات پرسش‌نامه را بر مبنای طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای (از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) در نظر گرفته و ضمن توضیح به دانشجویان از آن‌ها خواسته می‌شود برآیند (جمع‌بندی) نظرات خود را درزمینه ابعاد فرایند تدریس مدرسین باتوجه‌به گزینه‌های ذکرشده بین ۱ تا ۵ مشخص کنند. یکی از مهم‌ترین محدودیتهای اصلی این مطالعه عدم مشارکت دانشجویان در تکمیل پرسش‌نامه به دلیل ترس از ثبت نظر واقعی بود که شاید در ادامه برای ارزشیابی آن‌ها ایجاد مشکل کند. بنابراین برای دانشجویان، پژوهشی بودن این پرسش‌نامه توضیح داده و گفته شد مجری آن تیم پژوهشی است نه مدیران دانشکده و دسترسی به اطلاعات تکمیل‌کنندگان به‌هیچ‌وجه برای مدیران مقدور نیست. اطلاعات همه افراد محرمانه است و صرفاً از نتایج/برآیند پرسش‌نامه برای اهداف پژوهشی استفاده خواهد شد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این مقاله برگرفته از طرحی پژوهشی به شماره ۲۹-۰۲-۹۸ و دارای تأییدیه اخلاقی به شماره IR.SAVEHUMS.REC.1398.012 از دانشگاه علوم‌پزشکی ساوه است.

حامی مالی

این مقاله با حمایت مالی معاونت تحقیقات دانشگاه علوم‌پزشکی ساوه انجام شده است.

مشارکت‌نویسندگان

نگارش، بررسی و ویرایش، نگارش-پیش‌نویس اصلی، مدیریت پروژه، روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، مفهوم‌سازی: ادریس حسین‌زاده؛ نگارش-پیش‌نویس اصلی، اعتبارسنجی، گردآوری داده‌ها: مختار مهدوی: روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها: ملیکا معماری و مهدی صفری.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

تشکر و قدردانی

از معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم‌پزشکی ساوه تشکر می‌شود.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

References

[1] Safari M, Taherian MR, Amin Faghih M, Yousefzadeh A, Taha P, Hamidi Y, et al. [Evaluation of students satisfaction from educational process anol programs at lorestan university of medical science in 2013 (Persian)]. Beyhagh. 2015; 18(2):30-8. [Link]

[2] Hoseinzadeh E, Hamidi Y, Roshanaie G, Cheraghi P, Taghavi M. [Evaluation of student satisfaction from Hamadan University of medical sciences educational process and programs in 2012-2011 (Persian)]. Pajouhan Sci J. 2013; 11(3):37-44. [Link]

[3] Siadat A, Shams B, homaie R, Gharibi L. Satisfaction of students and faculty members of graduate studies from educational services management at Isfahan University of Medical Sciences. Iran J Med Educ. 2005; 5(2):93-100. [Link]

[4] Farasatkhah M, Kebriaie A. Higher education in 21st century (A report of world conference of Higher education in 1998). Res Plan High Educ. 1988; 17(6):119-22. [DOI:10.1002/aehe.3640170613]

[5] Mohammadian A, Khanbabazadeh M. [Students, satisfaction with different units functions in Ardabil University of Medical Sciences (Persian)]. J Ardabil Univ Med Sci. 2009; 9 1):55-61. [Link]

[6] Dehghani G, Yamani Douzi Sorkhabi M. [Students satisfaction of thesis conducting process and its related factors Tabriz University of Medical Sciences (Persian)]. Strides Dev Med Educ. 2009; 6(1):1-9. [Link]

[7] Izadi S, Salehi E, Gharehbaghi MM. [Evaluation of student satisfaction according to EFQM model customer oriented criteria (Case study of Mazandaran University) (Persian)]. J High Educ Assoc. 2008; 1(3):19-53. [Link]

[8] Nehring V. Nursing clinical teacher effectiveness inventory: A replication study of the characteristics of 'best' and 'worst' clinical teachers as perceived by nursing faculty and students. J Adv Nurs. 1990; 15(8):934-40. [DOI:10.1111/j.1365-2648.1990.tb01949.x] [PMID]

[9] Sewell N. Continuous quality improvement in acute health care: creating a holistic and integrated approach. Int J Health Care Qual Assur Inc Leadersh Health Serv. 1997; 10(1):20-6. [DOI:10.1108/09526869710159598] [PMID]

[10] Gunter HM. Thinking theory: The field of education management in England and Wales. Br J Sociol Educ. 2000; 21(4):623-35. [DOI:10.1080/713655368]

[11] Jahantab Z, Yousefi M, Mohammad Hoseinzadeh M, Khadem-Rezaiyan M. [Evaluating the quality of educational services from the perspective of learners at Mashhad University of Medical Sciences in 2018 (Persian)]. J Med Educ Dev. 2021; 15(4):234-43. [DOI:10.18502/jmed.v15i4.5901]

[12] Chehrzad M, Mahmoodi A, Fathivajargah K, Khorshidi A, Samimi-Ardestani S. [Pathology the process of accreditation of educational institutions and therapeutic centers and presentation an appropriate model (Persian)]. Res Med Educ. 2019; 11(1):37-49. [DOI:10.29252/rme.11.1.37]

[13] Sarafraz H, Shabani M, Motamed N, Armanikian A. [Evaluation of quality gap of educational services from the residency students viewpoint of Zanjan University of Medical Sciences in 2017-2018 (Persian)]. J Med Educ Dev. 2019; 12(34):1-8. [DOI:10.29252/edcj.12.34.1]

[14] Nafisi AH. [Education economics encyclopedia (Persian)]. Tehran: Research Institute of Education and Training; 2001. [Link]

[15] Ziviar F, Ziaei MS, Nargesian J. [Investigating the effective factors on customer's satisfaction using SERVEQUAL model (Persian)]. New Mark Res. 2012; 2(3):173-86. [Link]

[16] Mansorian MR. [Total quality management of student and educational services of Gonabad Medical University and its coincidence with the students satisfaction (Persian)]. Ofogh-E-Danesh .2003; 9(1):56-61. [Link]

[17] Feizi H, Saeedi P. Evaluation of students' satisfaction with educational services and facilities of Kurdistan University of Medical Sciences and its related factors in academic year 1997-96 (Persian)]. J Nurs Educ. 2019; 8(4):33-8. [DOI:10.21859/jne-08405]

[18] Iranmanesh P, Khazaei S, Nasri N, Moeini A, Shakour M. [The effect of educational research workshop on learning statistics and research by dental students of Isfahan University of Medical Sciences (Persian)]. Interdiscip J Virtual Learn Med Sci. 2015; 6(2):63-8. [Link]

[19] Mirzayikhah M, Rezaee H, Javadi A, Mehralizadeh S, Dehdashti A, Heshmati Far S. [Evaluating the ten-year educational performance of medical students in basic sciences at Semnan University of Medical Sciences (Persian)]. Dev Strateg Med Educ. 2022; 9(4):12-21. [DOI:10.32598/DSME.9.4.449.3]

[20] Soleimani Moghadam H, Drodi MH. [Student satisfaction survey on university services and facilities (Case Study: Hakim Sabzevari University) (Persian)]. Geogr Hum Relat. 2018; 1(3):571-88. [Link]

[21] Piri M, Haratian A, Kianpour S. [Students' satisfaction with the quality of educational, research, student and administrative services of the university (Persian)]. Soc Educ. 2017; 2(2):214-30. [Link]

[22] Kebriaei A, Roudbari M, Rakhshani Nejad M, Mirlotfi P. [Assessing quality of educational services at Zahedan university of medical sciences (Persian)]. Zahedan J Res Med Sci. 2005; 7(2):119-29. [Link]

[23] Kheirkhah D, Haji Hadian Z, Dahim A, Yavari M, Azadchehar MJ, Sharif MR, et al. [Medical interns' satisfaction with the quality of clinical training in the internal emergency department of Shahid Beheshti Hospital in Kashan, Iran (Persian)]. Dev Strateg Med Educ. 2023; 9(4):62-71. [DOI:10.32598/DSME.9.4.515.1]

[24] Mahboobi M, Javadilarijani F, Nazari A, Akbarpour S, Arefi M. [Evaluating the quality of training courses in the poisoning department from the viewpoint of specialized assistants of various clinical fields (Persian)]. Dev Strateg Med Educ. 2022; 9(1):27-35. [Link]

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

پیوست شماره ۱.

پرسش‌نامه‌محقق‌ساخته. دانشجوی گرامی لطفاً در مقابل هر سؤال گزینه‌ای که به دیدگاه شما نزدیک‌تر است را علامت بزنید.

روش تدریس	نمره‌دهی				
	کاملاً موافق	موافق	نظری ندارم	مخالف	کاملاً مخالف
۱. روش‌های تدریس انگیزه یادگیری را در دانشجو تقویت می‌کند.					
۲. روش‌های تدریس متناسب با ویژگی‌ها، معلومات و توانمندی‌های دانشجویان نیست.					
۳. مدرسین از روش‌های متنوع استفاده می‌کنند.					
۴. روش‌های تدریس به درک بهتر مطلب کمک نمی‌کند.					
۵. نحوه آموزش در کلاس‌ها مرا تشویق می‌کند تا فراگیر فعالی باشم.					
۶. مدرسین دوره از مثال‌های مناسب برای تفهیم دروس استفاده نمی‌کنند.					
۷. مدرسین در ارائه مطالب، اطلاعات قبلی دانشجویان را مدنظر قرار نمی‌دهند.					
۸. فعالیت‌های دانشجویان در کلاس در نظر گرفته نمی‌شود.					
۹. اهداف یادگیری در کلاس‌ها برای دانشجویان توضیح داده می‌شود.					

فعالیت‌های اداره آموزش	نمره‌دهی				
	کاملاً موافق	موافق	نظری ندارم	مخالف	کاملاً مخالف
۱. کلاس‌های درس به‌خوبی زمان‌بندی شده است.					
۲. برنامه‌ریزی فعالیت‌های اداره آموزش مناسب نیست.					
۳. انتخاب واحد به‌صورت مناسبی زمان‌بندی شده است.					
۴. فعالیت‌های اداره آموزش دانشجومحور است.					
۵. طراحی فرایندهای آموزشی به روش علمی و مناسب است.					
۶. اجرای فرایندهای آموزشی به‌خوبی صورت می‌گیرد.					
۷. رفتار کارکنان اداره آموزش با دانشجویان مناسب است.					
۸. اطلاع‌رسانی آموزشی به دانشجویان به‌خوبی انجام می‌گیرد.					
۹. اغلب کارکنان اداره آموزش پاسخ‌گوی دانشجویان نیستند.					

مشاوره و راهنمایی اساتید	نمره‌دهی				
	کاملاً موافق	موافق	نظری ندارم	مخالف	کاملاً مخالف
۱. استادان راهنما مرا به یادگیری تشویق و ترغیب می‌کند.					
۲. اساتید راهنما زمان لازم برای مشاوره دانشجویان پیش‌بینی می‌کنند.					
۳. مشاوره‌ها کمک می‌کند تا تحلیل مناسبی از شغلم داشته باشم.					
۴- مشاوره‌ها به من کمک می‌کند تا تصویر مناسبی از رسالت و وظایف دانشجویی داشته باشم.					
۵. استاد راهنما پاسخ‌گوی مشکلات آموزشی دانشجویان نیست.					
۶. استاد راهنما پاسخ‌گوی مشکلات غیرآموزشی دانشجویان نیست.					
۷. توان مشاوره و راهنمایی استاد مشاور خوب است.					
۸. استاد مشاورم در هدایت دانشجویان، بی‌انگیزه و بی‌حوصله است.					

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

۹. استاد راهنما از طرق مختلف از دانشجویان حمایت می‌کند.

شیوه ارزشیابی دانشجو	نمره‌دهی				
	کاملاً موافق	موافق	نظری ندارم	مخالف	کاملاً مخالف
۱. ارزشیابی تشخیصی در ابتدای تشکیل کلاس‌ها انجام نمی‌شود.					
۲. آزمون میان‌ترم از پیشرفت تحصیلی دانشجویان در کلیه مراحل تدریس انجام می‌شود.					
۳. صرفاً ارزشیابی پایانی جهت آشنایی دانشجویان با میزان کسب دانش و معلومات، استفاده می‌شود.					
۴. به غیر از آزمون از تکلیف، گزارش،کنفرانس و ترجمه در ارزشیابی علمی دانشجویان استفاده می‌شود.					

کتابخانه	نمره دهی				
	کاملاً موافق	موافق	نظری ندارم	مخالف	کاملاً مخالف
۱. کارکنان کتابخانه با من برخورد مناسب دارند.					
۲. کتاب‌های تخصصی لازم برای رشته‌ام در کتابخانه وجود ندارد.					
۳. فرایند امانت کتاب در کتابخانه خوب است.					
۴. کارکنان کتابخانه دارای توان علمی و عملی مناسب برای راهنمایی دانشجویان هستند.					
۵. اکثر کتاب‌های کتابخانه به‌روز و قابل‌استفاده هستند.					
۶. امکانات و تجهیزات الکترونیکی کتابخانه مناسب نیست.					
۷. در کتابخانه دسترسی به اینترنت همواره برایم مهیا است.					

مدیر گروه		نمره‌دهی				
آیا مدیر گروه خود را می‌شناسید؟ بله □	خیر □	کاملاً موافق	موافق	نظری ندارم	مخالف	کاملاً مخالف
۱. از عملکرد مدیر گروه راضی هستم.						
۲. رفتار مدیر گروه با دانشجویان خوب است.						
۳. مهارت‌های ارتباطی و رفتاری مدیر گروه ضعیف است.						
۴. بین اعضای گروه جو دوستانه حاکم است.						
۵. در موارد لزوم مدیر گروه دانشجویان را در تصمیم‌گیری‌ها مشارکت می‌دهد.						
۶. مهارت فنی و دانش تخصصی مدیرگروه مناسب است.						

درصورتی‌که در کلاس‌های کارگاهی، آزمایشگاهی یا عملی شرکت داشته‌اید به سؤالات زیر پاسخ دهید	نمره‌دهی				
	کاملاً موافق	موافق	نظری ندارم	مخالف	کاملاً مخالف
۱. آموزش‌های کارگاهی/ آزمایشگاهی/ عملی به‌صورت مناسب زمان‌بندی شده است.					
۲. در آموزش کلاس‌های کارگاهی/ آزمایشگاهی/عملی تأکید کمی بر یادگیری موضوعات عینی و واقعی می‌شود.					
۳. آنچه را به‌صورت نظری یاد می‌گیرم در قالب واحدهای کارگاهی / آزمایشگاهی / عملی به مرحله اجرا درمی‌آوریم.					
۴. تناسبی بین واحدهای نظری و عملی وجود ندارد.					
۵. امکانات و تجهیزات آموزشی در کلاس‌های کارگاهی / آزمایشگاهی / عملی مناسب نیستند					
۶. مدرسین در آموزش‌های کارگاهی / آزمایشگاهی / عملی توانمند هستند.					
۷. مراحل انجام کار در کلاس‌های کارگاهی / آزمایشگاهی / عملی کاملاً مشخص است					

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]
[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

۸. از آموزش‌های کارگاهی / آزمایشگاهی / عملی راضی نیستم.					
درصورتی‌که در دوره کارآموزی یا کارورزی شرکت داشته‌اید به سؤالات زیر پاسخ دهید	نمره دهی				
	کاملاً موافق	موافق	نظری ندارم	مخالف	کاملاً مخالف
۱. کارآموزی‌ها / کارورزی در فیلد به‌صورت مناسب برنامه‌ریزی شده است.					
۲. مراحل انجام کار در کارآموزی‌ها / کارورزی کاملاً مشخص است.					
۳. آنچه را به‌صورت نظری یاد می‌گیرم در قالب واحدهای کارآموزی / کارورزی به مرحله اجرا درمی‌آورم.					
۴. در کارآموزی‌ها / کارورزی اساتید و کارشناسان گروه مشارکت فعال دارند.					
۵. واحدهای کارآموزی/ کارورزی برای اعضاء گروه اهمیت چندانی ندارند.					
۶. واحدهای کارآموزی/ کارورزی برای دانشجویان اهمیت چندانی ندارند.					
۷. امکانات ایاب‌وذهاب مناسب در کارآموزی فراهم نیست.					
۸. کارآموزی / کارورزی برای ارتقای دانش و مهارت‌های عملی من مفید است.					
۹. همکاری مراکز بهداشت، بیمارستان و صنایع با کارآموزان/ کارورزی کم است.					
۱۰. به‌طورکلی از کارآموزی/ کارورزی راضی هستم.					

درصورتی‌که در کارگاه‌های روش تحقیق شرکت داشته ویا پژوهشی انجام داده‌اید، به سؤالات زیر پاسخ دهید	نمره‌دهی				
	کاملاً موافق	موافق	نظری ندارم	مخالف	کاملاً مخالف
۱. کارگاه‌های روش تحقیق به‌طور مناسب طراحی و اجرا می‌شوند.					
۲. موضوعات پژوهشی گروه مشخص نیستند.					
۳. از مهارت کافی برای انجام پژوهش برخوردار هستم.					
۴. ارتباط بین پژوهش و رشته تحصیلی‌ام را درک نمی‌کنم.					
۵. دانشجویان از امکانات پژوهشی کافی برخوردار هستند.					
۶. احساس می‌کنم آمادگی انجام فعالیت‌های پژوهشی را ندارم.					
۷. پژوهش‌های دانشجویان متناسب با مشکلات جامعه و صنایع طراحی شده است.					
۸. فرایند بررسی و تصویب پایان‌نامه و طرح تحقیقاتی مناسب نیست.					
۹. سمینارها و کنفرانس‌های علمی به‌ندرت توسط گروه برگزار می‌شود.					

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]

This Page Intentionally Left Blank

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-08]

[DOI: 10.32598/DSME.10.3.569.1]